

**Palaimintojo Popiežiaus Jono Pauliaus II apsilankymo Lietuvoje dvidešimtmečio
paminėjimas Seimo posėdyje
Seimo Pirmininko pavaduotojo Jaroslavo Narkevič kalba**

„Visi didžiai gerbiamieji susirinkusieji!

Minime 20-metį nuo to laiko, kai pirmą kartą gyvai galėjome išgirsti Popiežiaus Evangelinę žinią „Ramybė jums“. Iki atvykstant į Lietuvą Popiežius jau buvo pasaulyje pripažintas autoritetu. Vien tai, kad Jonas Paulius II buvo pirmasis per 445 metus išrinktas popiežius ne italas ir dar iš šalies, priklausančios sovietiniai sistemai, pritraukė pasaulio dėmesį. Tai asmuo, garsiai prabilęs apie taiką, tikėjimo laisvę, dvasinius, socialinius bei politinius žmonijos prioritetus. Būdamas puikus dvasinis teologas filosofas, kalbėdamas įvairiomis pasaulio kalbomis, J. Paulius II galėjo tiesiai kalbėti į žmonių širdis suprantama kalba kiekvienai tautai. Tai buvo pirmasis popiežius, kuris net žiniasklaidai perdavė širdies kalbą, o jie tai paskelbė visam pasauliui. Kalbėdamas žmonių širdies kalba savo kelionėse parodė Katalikų Bažnyčią kaip naujai regimą, jaučiamą, girdimą, suprantamą. Todėl nenuostabu, kad Pontifikas darė milžinišką poveikį pasauliui, keitė jo dvasinį, moralinį ir galiausiai politinį veidą.

Visi žinome, kad Pontifiko tarnystė turėjo labai reikšmingą poveikį komunistinio režimo žlugimui. Popiežius viešai metė iššūkius pasaulio totalitarinėms valdžioms. Tuometinėje atkurtoje jaunoje Lietuvos valstybėje, kurioje nuo amžių persipynė įvairių tautų istorija ir kalbos, pripažinkime, kad ne visada sugebėjome vieni kitus išgirsti ir suprasti, gal todėl J. Paulius II įžvalgumo dvasios vedamas kvietė mūsų tautą eiti vienybės keliu. Tuo metu būdamas Vilniaus Šventosios Dvasios bažnyčioje išgirdau tokius popiežiaus žodžius: „Rytojaus Lietuva ir Lenkija harmoningai augs, jei jūs, kaip Bažnyčios vaikai, asmeniniame ir visuomeniniame gyvenime semsitės šviesos ir išminties iš Evangelijos: jei visuomet ryžtingai ir tvirtai seksite Kristumi, kuris, Jo žodžiais tariant, yra „kelias, tiesa ir gyvenimas“. Taigi vertindamas istorinę tautų sąsają ir ypač krikščioniškų vertybių vienybę siekiant tarpusavio supratimo popiežius ragino semtis išminties iš evangelijos, sekant Kristaus meilės keliu.

Ypač žinomas meilės požiūris Lietuvos žmonėms. Iš tikrųjų Lietuvos žmonės dar prieš Pontifikui atvykstant į Lietuvą jautė nuolatinį popiežiaus palaikymą, solidarumo maldą ir priminimą pasaulio galingiesiems apie okupuotas Baltijos šalis.

Tai pirmasis popiežius atvykęs į jauną, besiformuojančią valstybę vien jau savo buvimu, palaikantis šalies nepriklausomybę. Bet dar svarbiau, kad popiežius atvyko į Lietuvą liudyti tikėjimo egzistavimą, tikėjimą simbolizuojantį Lietuvos dvasinį atgimimą. Gera išmanantis socialinę sistemą ir jos neigiamą įtaką teologinei dorovinei minčiai J. Paulius II aptarė grėsmes tykančias perėjimo nuo paniekinančios asmens, visuomenės laisvę ir orumą sistemos prie demokratines teises valstybės kūrimo. Jis sakė: „Demokratinėms santvarkoms gresiantis pavojus – tapti tam tikra sistema taisyklių, nepakankamai įsišaknijusių vertybėse, kurių negalima atsiakyti, jos įdiegtos į pačią žmogaus esmę...“ Susitikęs su kultūros ir mokslo atstovais Vilniaus universitete popiežius kalbėjo apie vertybinio mąstymo sąsają ir paragino: „puoselėti mąstymo etiką, kuri ieško ne vien loginio tikslumo, bet proto veiklai sukuria dvasinį klimatą, pasižyminti nuolankumu, nuoširdumu, drąsa, garbingumu, pasitikėjimu, atidumu kitiems, atvirumu paslapčiai.“ Dabarties įvykiai verčia mus teisėtai galvoti, jog gyvename epochinę pasaulio istorijos lūžio akimirką. Popiežiaus įsitikinimu, „tame laikotarpyje, tame sunkiame kelyje į ateitį, kurios niekas negali nuspėti ar nubrėžti jos ribų, tikrai lemiamą reikšmę turi intelektualus vaidmuo.“ Jis kalbėjo: „Jūs, kultūros ir mokslo žmonės, labiau nei kiti esate atsakingi, kad protui nebūtų užtveriamas kelias, vedąs link paslapties. Ši jūsų pareiga kyla ne iš šalies, – tarsi pažabojanti mokslinį tyrinėjimą ir apribojanti laisvę. Iš tikrųjų ji atsiranda iš nuoseklios, logiškos mąstysenos.“

Komunistinėse valstybėse vyravo tendencija, kad tikintysis žmogus yra neva tamsus, neišsilavinęs, negalintis reikiamai interpretuoti jo supančio pasaulio. Neva tik ateistas galėjo remdamasis mokslu įžvelgti ir suvokti tikrovę. Popiežius J. Paulius II buvo iš vienos pusės nuolankus ir tikintis piligrimas maldininkas ir iš kitos pusės – eruditas, filosofas, pasaulinio lygio mąstytojas, pripažintas mokslo autoritetas. J. Paulius II, gebėdamas „sutaikyti“ tikėjimą bei mokslą, nuoširdžia malda įrodė, kad išsilavinimas ir tikėjimas yra vieningi. Žmogus, pasak popiežiaus, įgauna tikrąsias vertybes, tikrąsias žinias bei sutvirtina gyvenimo pagrindą tik remdamasis tikėjimu.

Įvertinęs mūsų protėvių didvyriškumą, pasiaukojimą ir ištikimybę dvasinėms vertybėms, kurių dėka pavykdavo ne kartą iškentėti visus išbandymus, popiežius mus pakvietė būti laisvais savo dvasioje ir joje augti. Popiežius linkėjo: „Kaip tik dabar labiausiai reikia didžiadvasiškumo. Reikia dvasiškai atgimti“.

Būtent tas dvasinis atgimimas turintis Kristaus kelio kryptį, turėjo apsaugoti mus ir mūsų vaikus nuo tykančių ateities vertybių neigiamų iškraipymų. Pasak popiežiaus, jaunimo buvimas kartu su tikėjimu yra dvasiškai laisvos tautos vizijos pamatas.

Eiti tuo keliu nėra lengva ypač tada, kai atsidaro galimybės bevertėms pasaulietiškomis, naujoviškai madingoms, tačiau ydingoms įtakoms. Kaip tik tada, sustiprinant moralinį atsparumą, verta ir reikia priminti Jono Pauliaus II pamąstymus.

Popiežius pastebi ir paliudija ypatingą Lietuvoje kryžiaus vertę. Laukai ir pakeles čia nustatyti kryžiais, todėl ši žemė pavadinta Kryžių šalimi.

Įdomus pastebėjimas Lietuvos žmonės kaip kančios, padėkos ir atgimimo simbolių ženklina kryžiais pakeles, laukus, o Kryžių kalno reikšmę simbolizuoja lietuvių fundamentalinį atsidavimą krikščioniškomis vertybėms. Kryžius tai ne tik kančia, pagal Joną Paulių II, bet ir prisikėlimo ženklas, mano asmeninio, manos šeimos, mano bendruomenės, mano tautos. Tačiau kažkodėl žmonių garbinamam atgimimo simboliui neatsiranda vietos tų pačių žmonių išrinktosios valdžios buvimo patalpose. Juk ne tik kančios, bet ir prisikėlimo kryžiaus neturime ne tik Seimo centriniuose ar kitose posėdžių salėse, bet net ir Seimo popiežiaus Jono Pauliaus II auloje, kuri pavadinta aula, o ne koplyčia. Koplyčia gali būti, pavyzdžiui, ligoninėse, ten ir yra, kur sergantys bei jų artimieji prašo ištvermės ir išgydymo malonės. Matyt mes, atrodo, suprantame, kad esame visi sveiki ir dar nejaučiame tų mūsų tautai svarbių ženklų, simbolių poreikių, o stebėdami kryžiaus naikinimą pliuralistinėje pasaulio visuomenėje net neįžvelgiame grėsmės savo fundamentalioms vertybėms.

Savo pamąstymus baigsiu Jono Pauliaus II išsakytais žodžiais inteligentijai, Vilniaus universiteto Šv. Jono bažnyčioje. Būtent 1993 m. rugsėjo 5 d., gerbiamieji ponai, jūsų universitetas tampa reikšmingu simboliu. Jis įkurtas geografiniame centre Europos, pašauktos į vis artimesnę vienybę, kad pasitarnautų pasaulio taikai. Tarp kitko, ar ne simboliška, kad Lietuvos pirmininkavimas Europos Sąjungai Tarybai sutampa su Popiežiaus atvykimo į Lietuvą dvidešimtmečiu, ir būtent rugsėjo 5, 6 dieną Vilniuje Seime vyksta saugumo ir užsienio ministrų konferencija, kuriai būtent rugsėjo 5 d. pirmininkauja esamas Seimo Užsienio komiteto pirmininkas profesorius B. Juodka, tuometinis Lietuvos mokslo akademijos prezidentas ir būtent minėto universiteto ilgametis rektorius. Pagrindinė konferencijos tema – saugumas ir tarptautinis bendradarbiavimas vardan taikos. Šventasis Tėvas, numatęs Lietuvos tarptautinės misijos vertę, lyg būtų jose dabar dalyvavęs, tęsė: „Senas ir gilus Europos ryšys su krikščionybe taip pat stiprina taiką.“ Jeigu su įvykiu siejamas vienas sutapimas, tai tiesiog atsitiktinumas, bet jeigu tų sutapimų yra daug, tai jau yra ženklas, skatinantis mus visus susimąstyt.

Gerbiamieji, baigdamas susitikimą Vilniaus universitete Popiežius ištarė jau šiandien ne kartą pasakytus žodžius: „Nebijokite, bičiuliai, atverti durų Kristui.“ Aš tikrai pratėsiu. Kodėl? Todėl, kad jis pažįsta žmogaus širdį ir moka atsakyti į skaudžiausius jo nerimo klausimus. Jis

kviečia mus kartu darbuotis ir kurti tikrai laisvą, vieningą žmoniją. Dėkodamas už dėmesį, to visiems mums ir linkiu. *(iš stenogramos)*.